

ภาษีหัก ณ ที่จ่ายส่วนราชการ องค์การของ รัฐ

สุรพล วัฒนโยธิน
นักวิชาการสรรพากรเชี่ยวชาญ

ส่วนราชการ องค์การของรัฐ

- ส่วนราชการหมายถึง ส่วนราชการตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน
- องค์การของรัฐบาล " หมายความว่า องค์การของรัฐบาลตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์การของรัฐบาล และกิจการของรัฐตามกฎหมายที่จัดตั้งกิจการนั้น และหมายความรวมถึงหน่วยงานธุรกิจที่รัฐบาลเป็นเจ้าของซึ่งไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคลด้วย

สิ่งที่เจ้าหน้าที่การเงินควรทราบเกี่ยวกับการหักภาษี ณ ที่จ่าย

- หลักการหักภาษี ณ ที่จ่าย
- ประเภทเงินได้ตามประมวลรัษฎากร
- บทบัญญัติของประมวลรัษฎากรที่เกี่ยวข้องกับการหักภาษี ณ ที่จ่าย
- ระเบียบแนวทางปฏิบัติของกรมสรรพากรที่เกี่ยวข้องกับการหักภาษี ณ ที่จ่าย

หลักการหักภาษี ณ ที่จ่าย

- ผู้รับมีหน้าที่เสียภาษีเงินได้
- เงินที่จ่ายไม่ได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้
- มีกฎหมายกำหนดให้ผู้จ่ายต้องหักภาษี ณ ที่จ่าย

ประเภทเงินได้พึงประเมิน

- (1) เงินได้เนื่องจากการจ้างแรงงานไม่ว่าจะเป็นเงินเดือน ค่าจ้าง เบี้ยเลี้ยง โบนัส เบี้ยหวัด บำเหน็จ บำนาญ เงินค่าเช่าบ้าน เงินที่คำนวณได้จากมูลค่าของการได้อยู่บ้านที่นายจ้างให้อยู่โดยไม่เสียค่าเช่า เงินที่นายจ้างจ่ายชำระหนี้ใดๆ ซึ่งลูกจ้างมีหน้าที่ต้องชำระ และเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์ใดๆ บรรดาที่ได้เนื่องจากการจ้างแรงงาน
- (2) เงินได้เนื่องจากหน้าที่หรือตำแหน่งงานที่ทำ หรือจากการรับทำงานให้ไม่ว่าจะเป็นค่าธรรมเนียม ค่านายหน้า ค่าส่วนลด เงินอุดหนุนในงานที่ทำ เบี้ยประชุม บำเหน็จ โบนัส เงินค่าเช่าบ้าน เงินที่คำนวณได้จากมูลค่าของการได้อยู่บ้านที่ผู้จ่ายเงินได้ให้อยู่โดยไม่เสียค่าเช่า เงินที่ผู้จ่ายเงินได้จ่ายชำระหนี้ใดๆ ซึ่งผู้มีเงินได้มีหน้าที่ต้องชำระ และเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์ใดๆ บรรดาที่ได้เนื่องจากหน้าที่หรือตำแหน่งงานที่ทำ หรือจากการรับทำงานให้นั้นไม่ว่าหน้าที่หรือตำแหน่งงานหรืองานที่รับทำให้นั้นจะเป็นการประจำหรือชั่วคราว

ข้อแตกต่างของเงินได้ตามมาตรา40(1)และ(2)

- เงินได้จากการจ้างแรงงานมีวัตถุประสงค์ต้องการใช้แรงงานส่วนเงินได้จากการรับทำงานให้วัตถุประสงค์ต้องการความสำเร็จของงานเป็นสำคัญ
- การจ้างแรงงานจ่ายค่าตอบแทนตามเวลาการทำงานส่วนการรับทำงานให้จ่ายค่าตอบแทนตามความสำเร็จของงาน
- การจ้างแรงงานผู้รับจ้างไม่มีอิสระในการทำงานส่วนการรับทำงานให้ผู้รับจ้างมีอิสระในการทำงาน

ข้อแตกต่างระหว่างเงินได้ตามมาตรา 40(2) และ (8)

- เงินได้จากการรับทำงานให้ที่เป็น 40(2) มีลักษณะงานที่สามารถทำคนเดียวหรือไม่ต้องใช้แรงงานมาก
- เงินได้จากการรับทำงานให้ที่เป็น 40(2) มีลักษณะงานที่มีค่าใช้จ่ายไม่มาก
- กรณีผู้รับทำงานให้จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มถือเป็นการประกอบการในทางธุรกิจ เงินที่จ่ายจึงเป็นเงินได้ตามมาตรา 40(8)

ตัวอย่างเงินได้ที่จ่ายเป็นเงินได้ประเภทใด

- การจ้างเหมาแรงงานสร้างโรงเรียนโดยผู้ว่าจ้างเป็นผู้จัดหาวัสดุอุปกรณ์ให้ เป็นเงินได้ 40(8)
- การจ้างเลี้ยงเด็กโดยผู้รับจ้างใช้แรงงานของตนเองเป็นส่วนใหญ่ ไม่มีการจ้างลูกจ้างหรือพนักงาน เป็นเงินได้ 40(2)
- การจ้างบุคคลเพื่อเป็นที่ปรึกษาโครงการ และบุคคลมีค่าใช้จ่ายต่างๆจำนวนมาก เป็นเงินได้ 40(8)
- เงินได้จากการรับจ้างทาสีโดยผู้รับจ้างรับเหมาทั้งค่าสีและค่าแรง เป็นเงินได้ 40(7)

เงินได้ที่ได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้

- ค่าพาหนะและเบี้ยเลี้ยงเดินทางตามอัตราที่รัฐบาลกำหนดไว้ โดยพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยอัตราค่าพาหนะและเบี้ยเลี้ยงเดินทาง เบี้ยประชุมกรรมการหรือกรรมการ หรือค่าสอน ค่าสอบที่ทางราชการ หรือสถานศึกษาของทางราชการจ่ายให้
- รางวัลเพื่อการศึกษาหรือค้นคว้าในวิทยาการ รางวัลสลากกินแบ่งหรือสลากออมสินของรัฐบาล รางวัลที่ทางราชการจ่ายให้ในการประกวดหรือแข่งขัน ซึ่งผู้รับมิได้มีอาชีพในการประกวดหรือแข่งขัน หรือสืบบนรางวัลที่ทางราชการจ่ายให้เพื่อประโยชน์ในการปราบปรามการกระทำความผิด

เงินได้ที่ได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้

- รางวัลสลากบำรุงกษชาติไทย เงินได้จากการขาย หรือส่วนลดจากการซื้อสลากบำรุงกษชาติไทย
- เงินประโยชน์ทดแทนที่ผู้ประกันตนได้รับจากกองทุนประกันสังคม ตามกฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม
- เงินได้ที่ทางราชการจ่ายให้เป็นเงินค่าเช่าบ้านหรือเงินที่คำนวณได้จากมูลค่าของการได้อยู่บ้านที่ให้อยู่โดยไม่เสียค่าเช่า เงินช่วยการศึกษาบุตร เงินช่วยเหลือบุตรเงินค่าเบี้ยกันดาร เงินยังชีพ หรือเงินค่าอาหารทำกรนอกเวลา

เงินได้ที่ได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้

- รางวัลที่ทางราชการจ่ายให้เพื่อประโยชน์ในการป้องกันมิให้มีการกระทำผิดเกี่ยวกับภาษีอากร
- เงินได้จากการขายอสังหาริมทรัพย์อันเป็นมรดกหรืออสังหาริมทรัพย์ที่ได้รับจากการให้โดยเสนหา ที่ตั้งอยู่นอกเขตกรุงเทพมหานคร เทศบาล สุขาภิบาล หรือเมืองพัทยา หรือการปกครองท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้นโดยเฉพาะ ทั้งนี้ เฉพาะเงินได้จากการขายในส่วนที่ไม่เกิน 200,000 บาท ตลอดปีภาษีนั้น

เงินได้ที่ได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้

- เงินได้จากการโอนกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองในอสังหาริมทรัพย์ให้แก่บุตรโดยชอบด้วยกฎหมายของตนโดยไม่มีค่าตอบแทน บุตรโดยชอบด้วยกฎหมายดังกล่าวไม่รวมถึงบุตรบุญธรรมด้วย
- เงินได้จากการโอนกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองในอสังหาริมทรัพย์โดยไม่มีค่าตอบแทนให้แก่มูลนิธิพัฒนา
- เงินค่าทดแทนตามกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ ทั้งนี้ เฉพาะที่ดินที่ต้องเวนคืน และอสังหาริมทรัพย์อื่นบนที่ดินที่ต้องเวนคืน

กฎหมายที่กำหนดให้ผู้จ่ายหักภาษี ณ ที่จ่าย

- การจ่ายเงินให้กับผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาได้แก่ มาตรา 50 แห่งประมวลรัษฎากร
- การจ่ายเงินให้กับผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้นิติบุคคลได้แก่มาตรา 69 ทวิ มาตรา 69 ตริ มาตรา 70

หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้จ่ายเงินได้ที่มีหน้าที่หักภาษี ณ ที่จ่าย

- หักภาษี ณ ที่จ่ายไว้ทุกครั้งที่มีการจ่ายเงินตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายกำหนด
- นำส่งภาษีที่มีหน้าที่หัก ณ ที่จ่ายทั้งนี้ไม่ว่าจะได้หักภาษี ณ ที่จ่ายไว้หรือไม่ก็ตาม
- รับผิดชอบร่วมกับผู้มีเงินได้กรณีมิได้หักภาษี ณ ที่จ่าย
- เสียเงินเพิ่มร้อยละ 1.5 ต่อเดือนหรือเศษของเดือนเมื่อไม่นำส่งหรือนำส่งเกินกำหนดเวลา

หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้จ่ายเงินได้ที่มีหน้าที่หักภาษี ณ ที่จ่าย

- ออกหนังสือรับรองการหักภาษี ณ ที่จ่าย
- ในกรณีตามมาตรา 50(1) ให้ออกภายในวันที่ 15 กุมภาพันธ์ ของปีถัดจากปีภาษี หรือภายในหนึ่งเดือนนับแต่วันที่ผู้ถูกหักภาษี ณ ที่จ่ายออกจากงานในระหว่างปีภาษี
- ในกรณีตามมาตรา 50(2) (3) หรือ (4) ให้ออกในทันทีทุกครั้งที่มีการหักภาษี ณ ที่จ่าย

หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้จ่ายเงินได้ที่มีหน้าที่หักภาษี ณ ที่จ่าย

- ยื่นรายการแสดงการจ่ายเงิน
- ให้หัวหน้าส่วนราชการในกระทรวง ทบวง กรม หัวหน้าส่วนราชการตามท้องที่หรือองค์การรัฐบาล ยื่นรายการตามแบบที่อธิบดีกำหนดไปยังเจ้าพนักงานประเมิน แสดงรายการจ่ายเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 แต่ถ้าอธิบดีเห็นสมควรจะยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติก็ได้

แบบแสดงรายการที่ส่วนราชการต้องยื่นสำหรับการหักภาษี ณ ที่จ่าย

- ภ.ง.ด.1 แบบยื่นรายการภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย ใช้สำหรับการหักภาษี ณ ที่จ่าย ตามมาตรา 50(1) แห่งประมวลรัษฎากร กรณีการจ่ายเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(1) และ (2) แห่งประมวลรัษฎากร
- ภ.ง.ด.1 ก พิเศษ แบบยื่นรายการภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่ายตามมาตรา 58(1) ใช้สำหรับแสดงรายการจ่ายเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(1) และ (2) แห่งประมวลรัษฎากร กรณีมีการตั้งฎีกาเบิกเงิน เฉพาะข้าราชการและลูกจ้างของส่วนราชการโดยยื่นภายในเดือนกุมภาพันธ์ของทุกปี

แบบแสดงรายการที่ส่วนราชการต้องยื่นสำหรับการหักภาษี ณ ที่จ่าย

- ภ.ง.ด.2 แบบยื่นรายการภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย ใช้สำหรับการหักภาษี ณ ที่จ่าย ตามมาตรา 50(2) แห่งประมวลรัษฎากร กรณีการจ่ายเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(3) และ (4) แห่งประมวลรัษฎากร
- ภ.ง.ด.3 แบบยื่นรายการภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย ใช้สำหรับการหักภาษี ณ ที่จ่าย ตามมาตรา 3 เตรส และมาตรา 50(3)(4) และ (5) แห่งประมวลรัษฎากร กรณีการจ่ายเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(5) (6) (7) และ (8) แห่งประมวลรัษฎากร

แบบแสดงรายการที่ส่วนราชการต้องยื่นสำหรับการหักภาษี ณ ที่จ่าย

- ภ.ง.ด.3 ก แบบยื่นรายการภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย ตามมาตรา 58(1) แห่งประมวลรัษฎากร ใช้สำหรับแสดงรายการเกี่ยวกับเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(5) (6) (7) และ (8) แห่งประมวลรัษฎากรโดยยื่นภายในเดือนมกราคมของทุกปี
- ภ.ง.ด.53 แบบยื่นรายการภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย ตามมาตรา 69 ทวิ

ภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่ายตามมาตรา 50

- หัก ณ ที่จ่ายจากเงินเดือนค่าจ้างค่าตอบแทนตามมาตรา 40(1) และ(2)
- เงินที่จ่ายคุณจำนวนครั้งที่จ่ายใน 1 ปี
- คำนวณภาษีตามหลักเกณฑ์
- นำภาษีที่คำนวณได้หารด้วยจำนวนครั้งที่จ่าย
- กรณีมีเศษทศนิยมหลักที่สามให้นำไปรวมเป็นภาษีหัก ณ ที่จ่ายในงวดสุดท้ายของปี

ภาษีหัก ณ ที่จ่ายจากเงินที่นายจ้างจ่ายครั้งเดียวเพราะ
ออกจากงาน

- เงินที่นายจ้างจ่ายครั้งเดียวเพราะเหตุออกจากงานประกอบด้วย
- เงินบำเหน็จของทางราชการ
- เงินจากกองทุนสำรองเลี้ยงชีพหรือกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ
- เงินชดเชยตามกฎหมายแรงงาน
- เงินที่นายจ้างจ่ายอื่นนอกจาก 1-3

ภาษีหัก ณ ที่จ่ายจากเงินที่นายจ้างจ่ายครั้งเดียวเพราะ
ออกจากงาน

- การคำนวณภาษีหัก ณ ที่จ่าย
- นำเงินที่นายจ้างจ่ายหักด้วยเงินได้ยกเว้น(ถ้ามี)
- หักค่าใช้จ่ายตามกฎหมาย
- เงินที่เหลือหลังหักค่าใช้จ่ายคำนวณภาษีตามอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาโดยไม่สามารถหักยกเว้นภาษีจากเงินได้สุทธิจำนวนหนึ่งแสนห้าหมื่นบาทได้

ภาษีหัก ณ ที่จ่ายจากเงินที่นายจ้างจ่ายครั้งเดียวเพราะ

ออกจากงาน

- การคำนวณหักค่าใช้จ่ายให้คำนวณ 2 ขั้นดังนี้
- หักค่าใช้จ่ายเบื้องต้น 7,000 บาท คูณด้วยจำนวนปีที่ทำงาน
- หักขั้นต่อไปถ้าเหลือจากหักเบื้องต้นได้อีกร้อยละ 50 ของที่เหลือ
- กรณีภาคเอกชนจำนวนเงินที่นำมาคำนวณค่าใช้จ่ายในขั้นที่สอง ต้องไม่เกินเงินเดือนๆสุดท้ายก่อนออกจากงานบวกด้วยร้อยละ 10 คูณด้วยจำนวนปีที่ทำงานหรือเงินเดือนๆสุดท้ายคูณด้วยจำนวนปีที่ทำงานแล้วแต่จำนวนใดจะน้อยกว่า

ภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่ายเงินค่าลิขสิทธิ์

- นำเงินค่าลิขสิทธิ์ที่จ่ายหักด้วยค่าใช้จ่ายเหมาในอัตราร้อยละ 40 แต่ไม่เกิน 60,000 บาท
- เงินเหลือหลังจากหักค่าใช้จ่ายคำนวณภาษีตามอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาโดยไม่ต้องหักยกเว้นภาษีเงินได้สุทธิหนึ่งแสนห้าหมื่นบาท

ภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่ายเงินได้ตามมาตรา 40(5)(6)(7)(8)

- ในกรณีผู้จ่ายเงินตามมาตรานี้เป็นรัฐบาล องค์การของรัฐบาล เทศบาล สุขาภิบาล หรือองค์การบริหารราชการส่วนท้องถิ่นอื่น ซึ่งจ่ายเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(5)(6) (7) หรือ (8) แต่ไม่รวมถึงการจ่ายค่าซื้อพืชผลทางการเกษตร ให้กับผู้รับรายหนึ่ง ๆ มีจำนวนรวมทั้งสิ้นตั้งแต่ 10,000 บาทขึ้นไป แม้การจ่ายนั้นจะได้แบ่งจ่ายครั้งหนึ่งๆ ไม่ถึง 10,000 บาทก็ดี ให้คำนวณหักในอัตราร้อยละ 1 ของยอดเงินได้พึงประเมิน แต่เฉพาะเงินได้ในการประกวดหรือแข่งขัน ให้คำนวณหักตามอัตราภาษีเงินได้

ภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่ายเงินได้ตามมาตรา 40(5)(6)(7)(8)

- จำนวนเงิน 10,000 บาทให้หักภาษีมูลค่าเพิ่มออกก่อนถ้ามี
- การหักกรณีนี้ไม่รวมเงินได้จากการขายอสังหาริมทรัพย์
- กรณีมีการเบิกเงินมาจ่ายเป็นรายฎีกาที่เบิกจากคลัง ไม่ต้องยื่นแบบ ภ.ง.ด. 3 แต่ถ้าไม่ได้เบิกเงินเป็นรายฎีกาจากคลังต้องยื่นแบบ ภ.ง.ด. 3

ภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่ายจากเงินค่าขายอสังหาริมทรัพย์

- อสังหาริมทรัพย์ที่ขายแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือ
- 1. อสังหาริมทรัพย์ที่ได้มาโดยการรับมรดกหรือรับการให้โดยเสน่หา
- 2. อสังหาริมทรัพย์ที่ได้มาโดยทางอื่นแบ่งออกเป็น
 - 2.1 ได้มาโดยมุ่งในทางการค้าหรือหากำไร
 - 2.2 ได้มาโดยไม่ได้มุ่งในทางการค้าหรือหากำไร

ภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่ายจากเงินค่าขายอสังหาริมทรัพย์

- ขั้นตอนการคำนวณภาษีหัก ณ ที่จ่าย
- ราคาประเมินหักด้วยเงินได้ยกเว้นกรณีอสังหาริมทรัพย์ตั้งอยู่นอกเขตเทศบาลจำนวน 200,000 บาท
- หักค่าใช้จ่าย(ได้มาโดยทางมรดกหรือรับการให้โดยเสน่หาหักเหมาร้อยละ 50 ถ้าได้มาโดยทางอื่นให้คำนวณค่าใช้จ่ายตามจำนวนปีที่ถือครอง
- เหลือจากหักค่าใช้จ่ายหารด้วยจำนวนปีที่ถือครอง
- คำนวณภาษีตามอัตราโดยไม่หักยกเว้น 150,000 บาท
- ได้ภาษีเท่าใดคูณด้วยจำนวนปีที่ถือครอง

ภาษีเงินได้นิติบุคคล

- การหัก ณ ที่จ่ายตามมาตรา 69 ทวิ
- ผู้มีหน้าที่หัก ณ ที่จ่ายได้แก่ รัฐบาล องค์การของรัฐบาล เทศบาล สุขาภิบาล หรือองค์การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น
- ผู้ถูกหักคือบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้นิติบุคคล
- ให้ผู้จ่ายเงินหักภาษี ณ ที่จ่ายไว้ในอัตราร้อยละ 1 สำหรับการจ่ายเงินครั้งหนึ่งๆ ตั้งแต่ 500 บาทขึ้นไป
- นำส่งภาษีภายใน 7 วัน นับแต่วันสิ้นเดือนที่จ่ายเงินได้โดยใช้แบบ ภ.ง.ด. 53 ยกเว้นเบิกเงินโดยวงฎจากคลังไม่ต้องยื่นแบบ ภ.ง.ด.53

ภาษีเงินได้นิติบุคคล

- การหัก ณ ที่จ่ายตามมาตรา 69 ตรี
- ผู้มีหน้าที่หัก ณ ที่จ่ายได้แก่ผู้จ่ายเงินได้ค่าซื้อ อสังหาริมทรัพย์ให้แก่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล
- ผู้ถูกหักภาษี ณ ที่จ่ายได้แก่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้นิติบุคคล
- หักไว้ในอัตราร้อยละ 1 โดยให้นำส่งต่อเจ้าพนักงาน ในขณะจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม

ภาษีเงินได้นิติบุคคลหัก ณ ที่จ่ายจากการจ่ายเงินให้นิติบุคคล ต่างประเทศ

- บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายของต่างประเทศ มิได้ประกอบกิจการในประเทศไทย แต่ได้รับเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 (2)(3) (4) (5) หรือ (6) ที่จ่ายจากหรือในประเทศไทย ให้บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลนั้นเสียภาษี โดยให้ผู้จ่ายหักภาษีจากเงินได้พึงประเมินที่จ่ายตามอัตราภาษีเงินได้ สำหรับบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลแล้วนำส่งอำเภอท้องที่พร้อมกับยื่นรายการตามแบบที่อธิบดีกำหนดภายในเจ็ดวันนับแต่วันสิ้นเดือนของเดือนที่จ่ายเงินได้พึงประเมินนั้น ทั้งนี้ ให้นำมาตรา 54 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

